

isala

**Medicatie bij
bijnierschorsinsufficiëntie**

Sophie Mijnhout
internist-endocrinoloog

Geschiedenis

- 1849: bijnierinsufficiëntie beschreven door Thomas Addison
- 1950: nobelprijs voor ontdekking hydrocortison door Hench, Kendall en Reichstein; mogelijkheid tot productie op industriële schaal

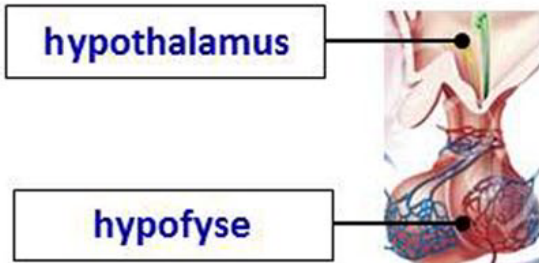
**STRAKS KRIJG JE
ALLEEN NOG
MEDICIJNEN**

**ALS JE ZIEKTE
GOED IN DE
MARKT LIGT**

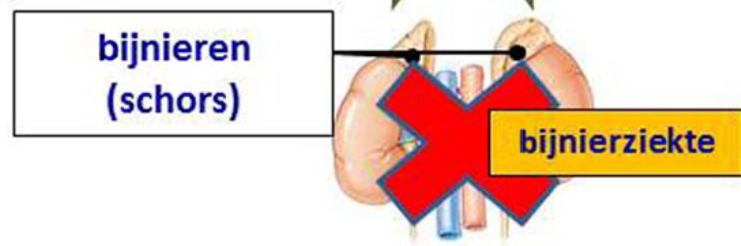
Loesje

zeeland@loesje.nl
www.loesje.nl

bijnierschorsinsufficiëntie

ACTH

primaire vorm
= ziekte van Addison

- tekort aan:
- cortisol
  - DHEA
  - aldosteron

ACTH

secundaire vorm

- cortisol
- DHEA

ACTH

tertiaire vorm

- cortisol
- DHEA

hypothalamusziekte
of
onderdrukking door
hoge dosis
cortisol(achtige stoffen)!

Medicatie bij bijnierinsufficiëntie

Primair

Hydrocortison
10 – 5 – 5 mg

Fludrocortison
62,5 of 100 ug

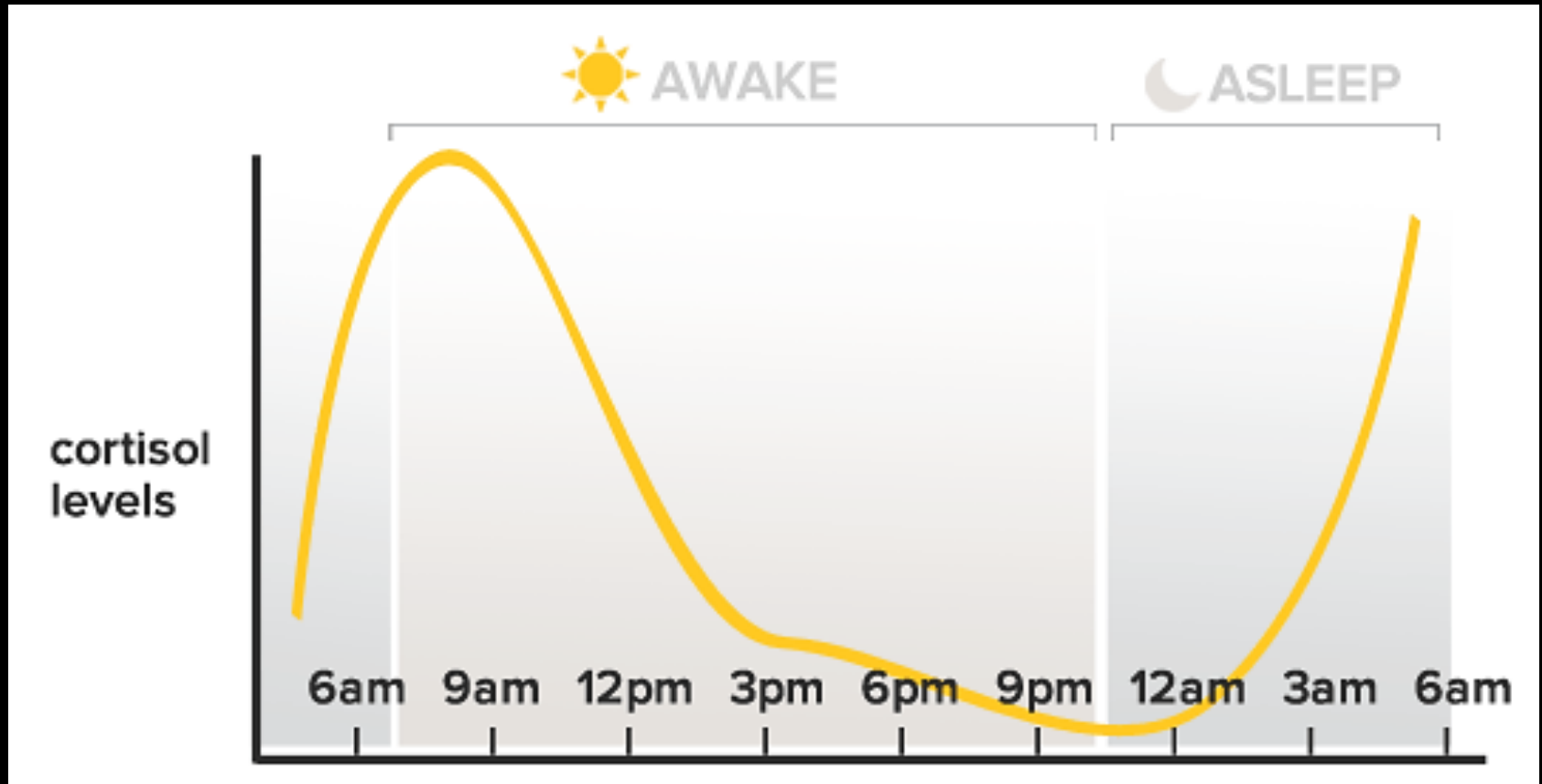
(DHEA)
25 mg

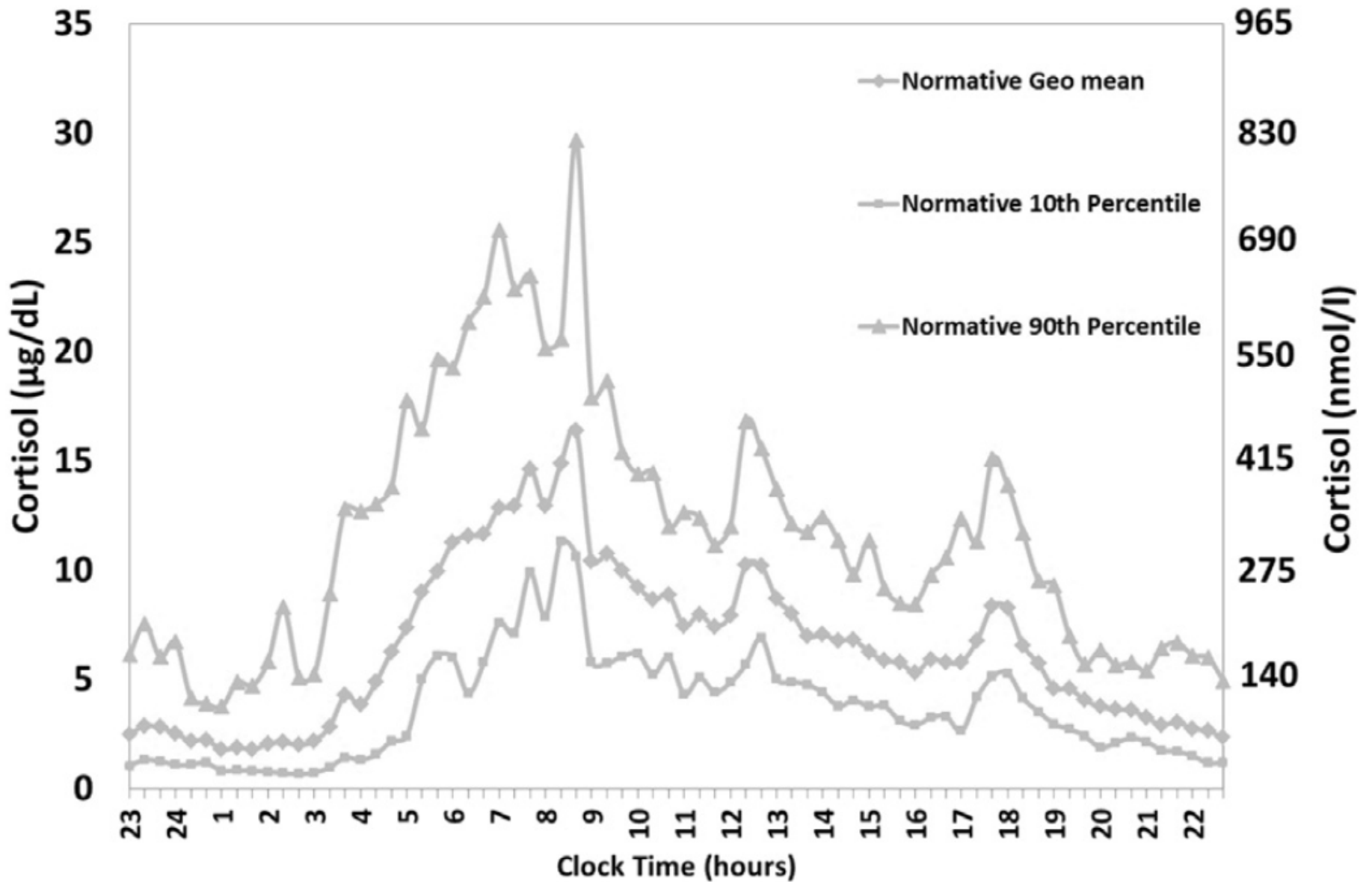
Centraal (secundair/tertiair)

Hydrocortison
10 – 5 – 5 mg

(DHEA)
25 mg

Circadian ritme cortisol

Doelen behandeling

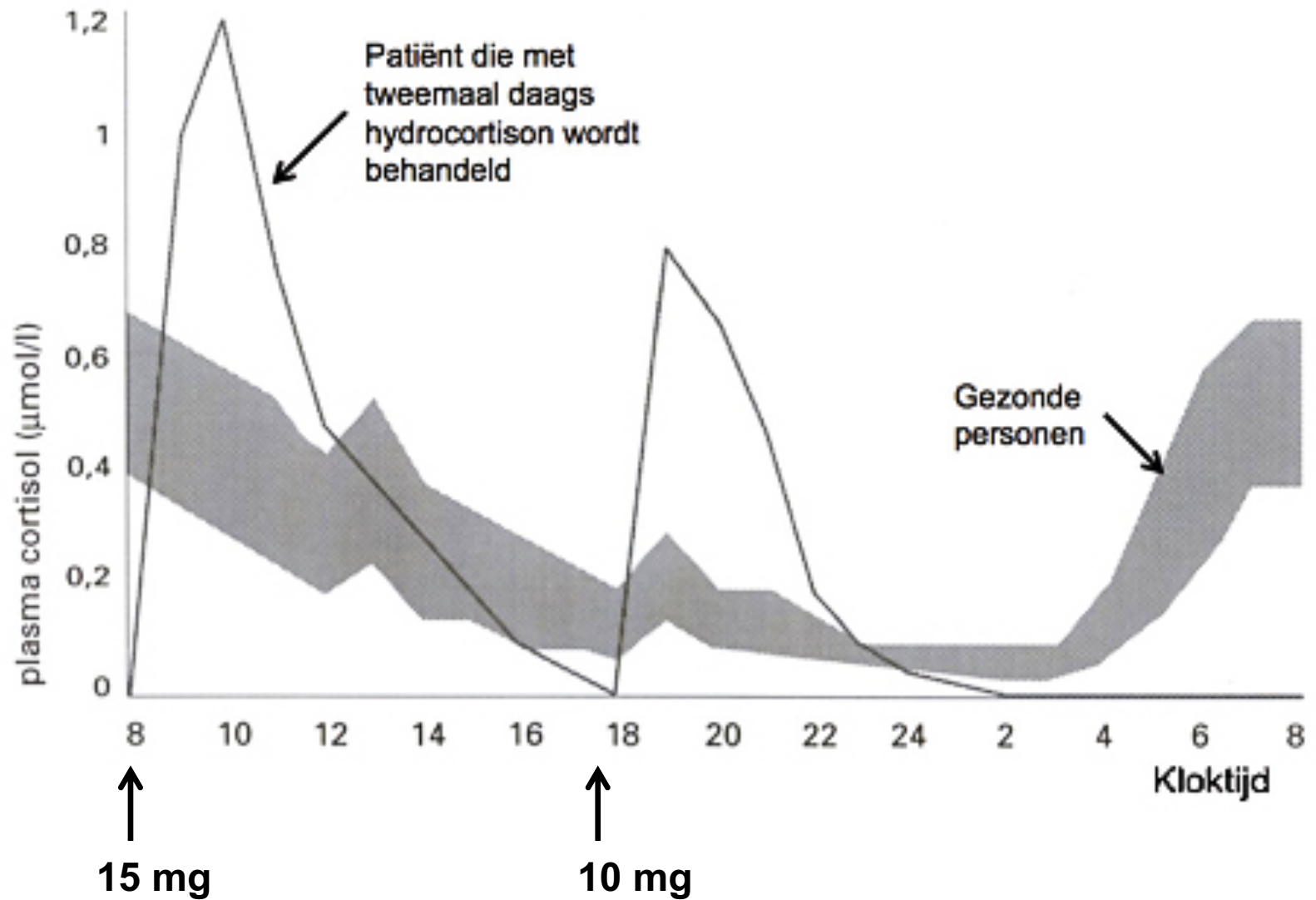
- Benadert zoveel mogelijk het normale circadiaan ritme
- Afgestemd op individuele behoefte
- Voorkomen onderbehandeling
- Voorkomen overbehandeling

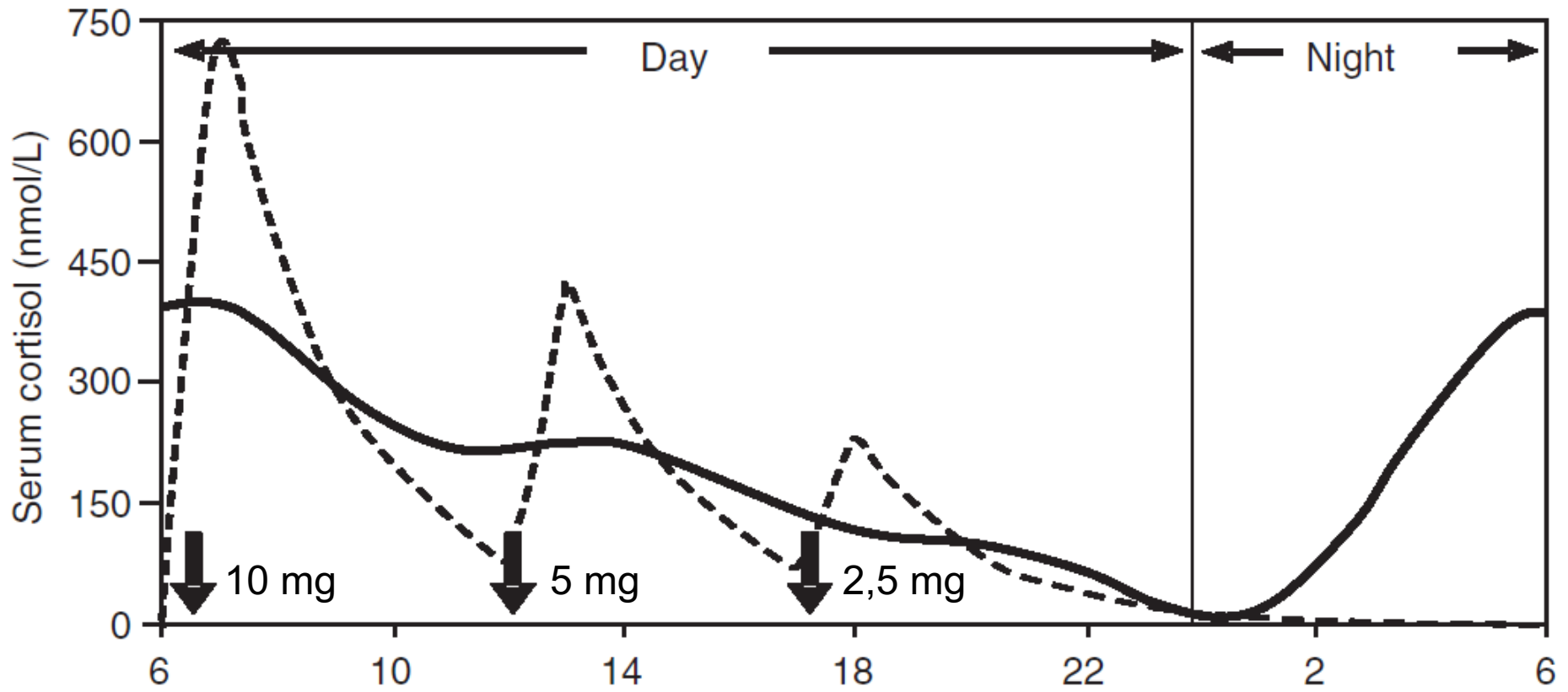
- Tekenen van onderbehandeling
  - Moeheid
  - Slechte eetlust
  - Misselijkheid
  - Duizeligheid

- Tekenen overbehandeling
  - Gewichtstoename
  - Hoge(re) bloeddruk
  - Hoge(re) bloedsuikers

Problemen

- Dag-nachtritme cortisol
- Cortisolproductie verschilt tussen mensen
- Cortisolproductie verschilt binnen één persoon van dag tot dag
- Ontbreken van biomarkers om de behandeling te monitoren

Nieuwe ontwikkelingen

1. Verdere verfijning huidige hydrocortison schema – dosisreductie
2. “Circadiane hydrocortison therapie”
  - Plenadren®
  - Chronocort®

Table 8. Theoretical HC substitution regimen for adult patients, representing a total daily HC dose of 8 mg/m²/day.

Body weight (kg)	Body surface (m ²)	Total daily theoretical HC dose (mg/day)	Morning dose (mg)	Dose at lunch (mg)	Dose at supper (mg)	Total daily prescribed HC dose (mg/day)
45–49	1.39	11.1	5	2.5	2.5	10
	If >155 cm: 1.5	Cfr 12				
50–54	1.52	12.2	7.5	2.5	2.5	12.5
	If >170 cm: 1.7	Cfr 14				
55–59	1.63	13	7.5	2.5	2.5	12.5
	If >175 cm: 1.8	Cfr 14				
60–64	1.74	14	7.5	5	2.5	15
	If >175 cm: >1.85	Cfr 14				
65–69	1.85	14.8	7.5	5	2.5	15
	If >185 cm: >2	Cfr 16.5				
70–74	1.96	15.7	7.5	5	2.5	15
	If >185 cm: >2	Cfr 16.5				
75–79	2.06	16.5	10	5	2.5	17.5
	If >185 cm: >2.1	Cfr 16.5				
80–84	2.16	17.3	10	5	2.5	17.5
	If >200 cm: >2.3	Cfr 18.4				
85–89	2.3	18.4	10	7.5	2.5	20
90–94	2.38	19	10	7.5	2.5	20
95–99	2.48	19.8	10	7.5	2.5	20
100–104	2.55	20.4	12.5	7.5	2.5	22.5
105–109	2.7	21.6	12.5	7.5	2.5	22.5

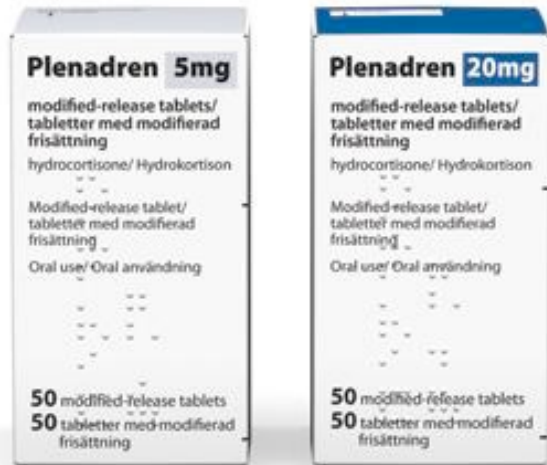
Hydrocortison onderhoudstherapie

- Startdosering: 10 – 5 – 5 mg
- Lager of hoger doseren afhankelijk van gewicht en klachten onder- of overdosering

Gewicht	Dosering (mg)		
	7.00u	12.00u	17.00u
50 – 59 kg	7,5	2,5	2,5
60 – 74 kg	7,5	5	2,5
75 – 84 kg	10	5	2,5
85 – 99 kg	10	7,5	2,5
> 100 kg	12,5	7,5	2,5

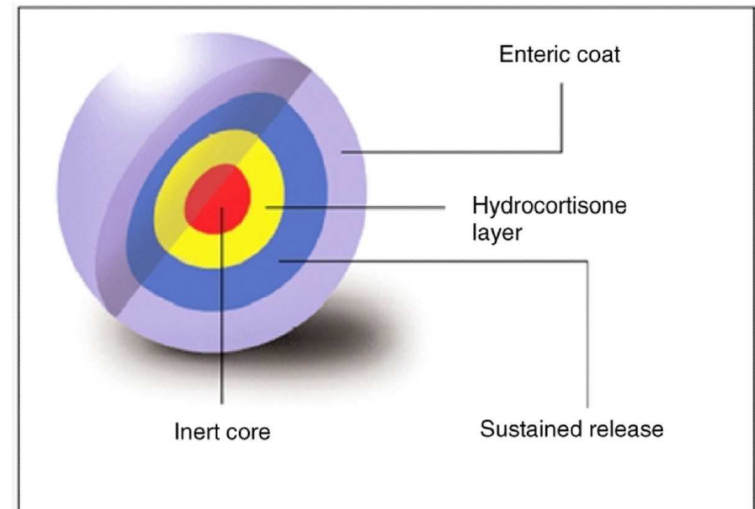
Plenadren®

- Dual-release: 2 lagen
- Buitenlaag: snelle afgifte hydrocortison
- Kern: langzame afgifte hydrocortison
- 1x per dag 's ochtends

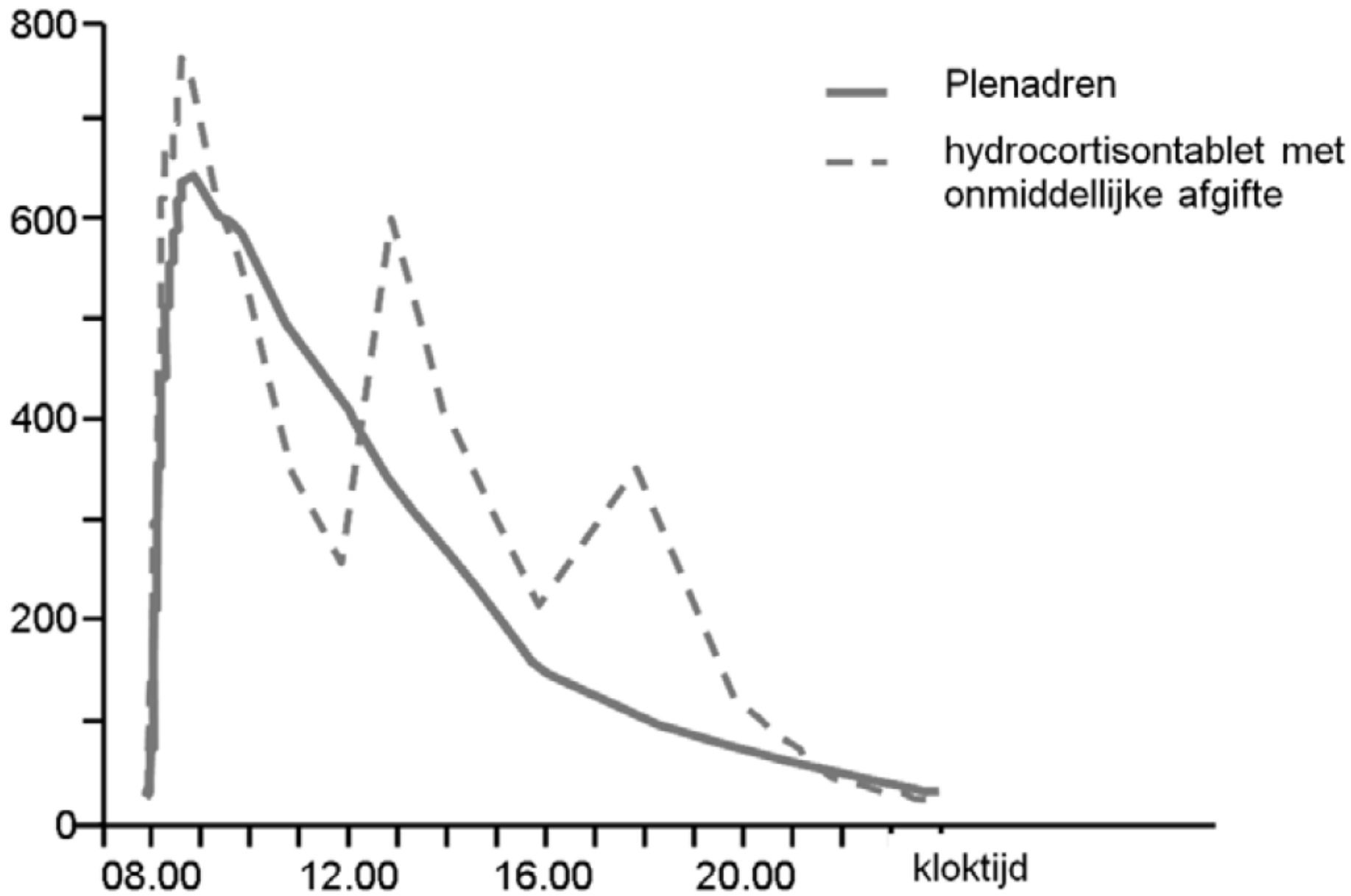

Chronocort®

- 4 lagen voor vertraagde afgifte
- 2x per dag: om 23.00u en 7.00u
- In NL niet verkrijgbaar
- Komt in 2021 op de markt

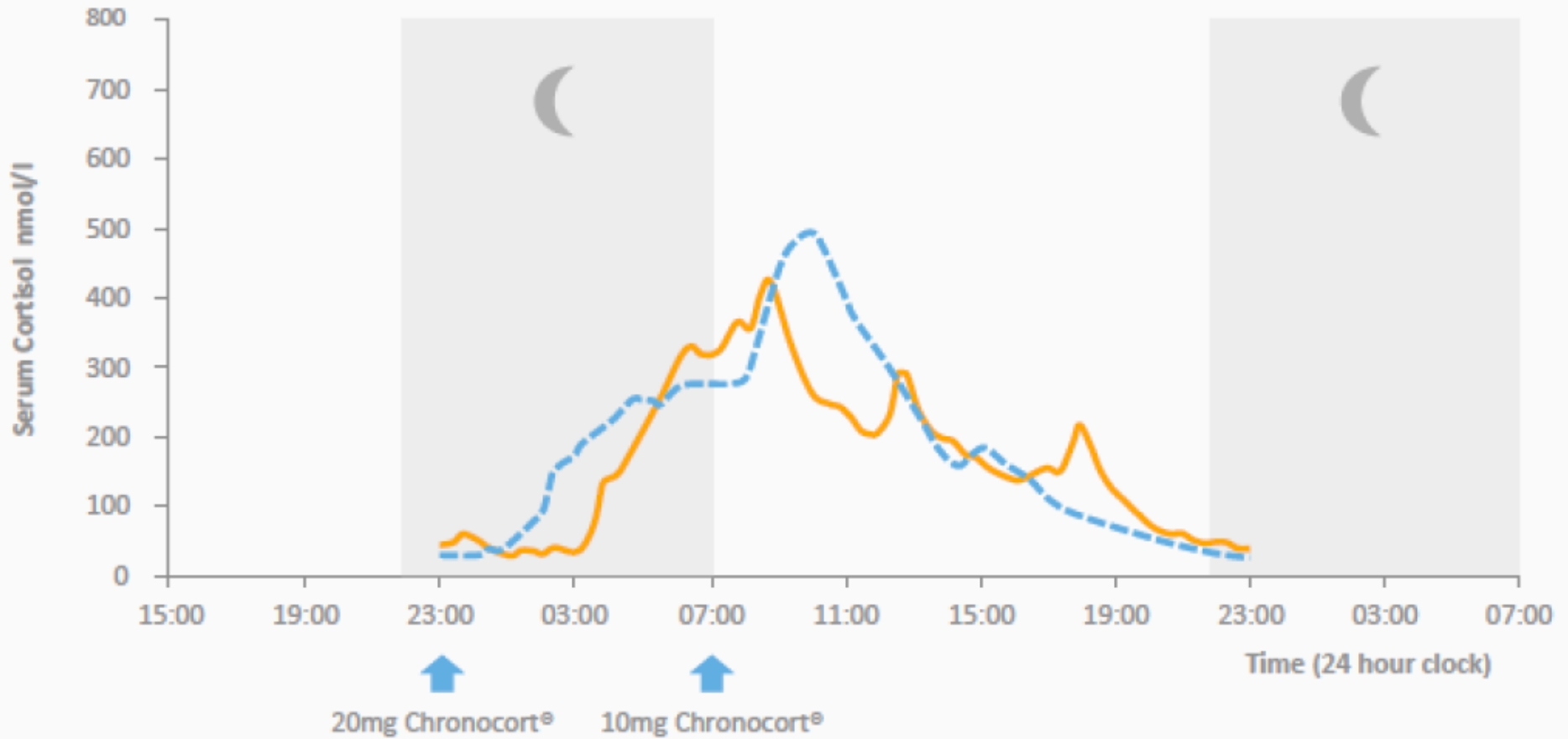

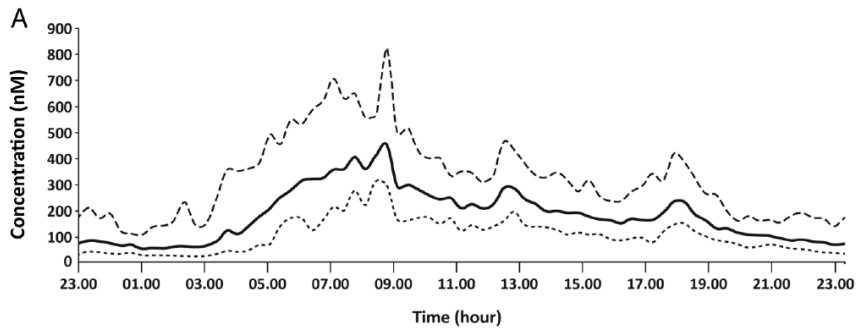
cortisolconcentratie (nM)

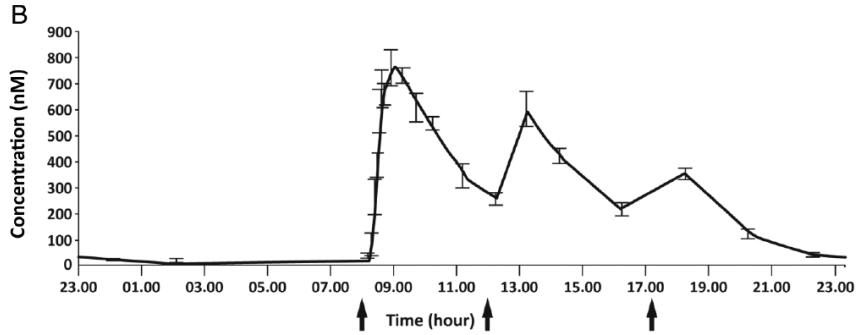

--- Twice daily Chronocort®
— The circadian rhythm of cortisol

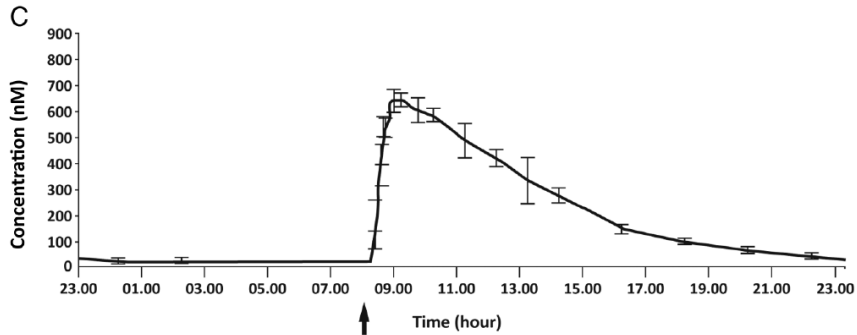

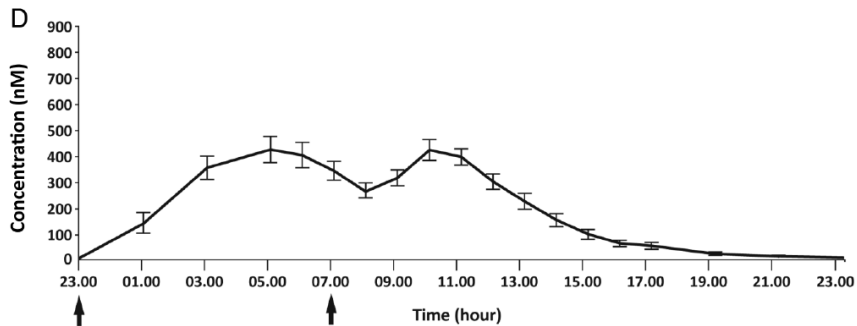
Normaal

Hydrocortison
3x per dag

Plenadren®

Chronocort®

Toekomst

- Subcutane cortisol infusie (pompje)

- Transplantatie van bijnierschorsweefsel?

Conclusie

- Huidige behandeling met hydrocortison niet optimaal
  - Circadiaans ritme wordt onvoldoende benaderd
  - Restklachten
  - Individueel afgestemd 3x daags schema tot dusver beste optie
- Behoefte aan 'chronotherapie'